

Καλαρρυτιώτικα Νέα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΕΣΜΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ "Η ΠΙΝΔΟΣ" ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1995 • ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 60 • ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985 Δ/ΣΗ: ΛΑΜΠΟΒΙΤΙΑΔΗ 3 Τ.Κ. 453 33 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ο ΠΑΛΜΟΣ ΜΑΣ

10 ΧΡΟΝΙΑ

Γράφει ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ (τ. Δυκειάρχης)

Ο υπέρμετρος και καταχρηστικός ζήλος για εκλούστευση των πάντων, ακόμη των ερωτήσεων και των απαντήσεων, κ.ά. είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της νοοτροπίας των ημερών μας. Η σχύ της άρρωστης απλούστευσης, δηλαδή εκεί που δεν ταιριάζει, που δεν επιτρέπει η πραγματικότητα, είναι τόσο διαδεδομένη στο κοινωνικό επίπεδο που κατάντησε να γίνει ένα είδος λογικής επιφανειακής σκέψης.

Μετά από την παραπάνω επισήμανση αποφεύγουμε το ερώτημα: Επέτυχαν τα «ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ» στα δέκα χρόνια της εκδοτικής τους ζωής; Η ονολεκτική απάντηση, θετικής ή αρνητικής μορφής, δεν παύει να είναι ένα είδος νοητικής αθρότητας, αλλά το σπουδαιότερο, ίσως, λανθασμένη. Έτσι αφήνουμε την αναπτυγμένη απάντηση στην διακριτική ευχέρεια της κρίσης σας.

Τα «ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ» με το 60ο (εξηκοστό) φύλλο που κρατάτε στα χέρια σας συμπληρώνουν 10 (δέκα) χρόνια εκδοτικής ζωής και προσέφεραν με δουλειά, μόχθο, πόνο και ανισοτέλεια: υπεύθυνο, σοβαρό και γόνιμο έργο. Η προσπάθεια είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Ορίζεται για μια ευπρόσωπη πνευματική παρουσία του χωριού μας με στόχο την άμεση προσέγγιση του εαυτού μας, του γνήσιου Καλαρρυτιώτη του χθες και του σήμερα στο «φαινόμενο» που υποπίπτει στις αισθήσεις μας και στο «είναι», του έσω ανθρώπου όπου τα πράγματα λαβύρινθου του εγώ μας είναι δυσδιάκριτα και ρευστά.

Στα 10 (δέκα) χρόνια ζωής, στα 60 φύλλα της εφημερίδας μας σημαδέψαμε μια γόνιμη διεύρυνση στην έρευνα της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς των Καλαρρυτιωτών. Έτσι διευρύνθηκε η επικοινωνία μας με τις γνήσιες παραδοσιακές μας αξίες, τις καταβολές, τις πηγές, τις βρυσσομένους πολυβασανισμένου και πολύπαθου λαού μας. Η πρόσβαση δεν στάθηκε στην επιφάνεια, στο επιφανειακό μέρος, στην φαινομενικότητα, αλλά διείσδυσε, ήταν αίτημα της ψυχής μας, στις ουσιαστικές κατακτήσεις του λαού μας στον ορφοκόσμο των διαχρονικών ηθικών αξιών και πράξης, του έργου, της ζωής.

Οι ειδήσεις, τα νέα, οι πληροφορίες, οι εμπειρίες, οι μνήμες, τα σχόλια, οι αγγελίες γενικά οι πληροφορίες και οι προβληματισμοί μας, ως ιστορικό και πολιτιστικό στοιχείο στις σελίδες της εφημερίδας μας είναι γνήσιες, αυθεντικές, ελληνικές. Εδώ εντοπίζεται η αξία τους, η πληρότητά τους, η δροσιά τους, η υποβλητικότητα τους, σαφώς στις διαστάσεις που είναι εκπνευμένο και δυνατό.

Βρισκόμαστε στην αφετηρία, στο σημείο εκκίνησης, στο ξεκίνημα, στην αρχή. Πρόκειται για ανεκτίμητη πραγματικότητα. Η επικοινωνία μας, η επικοινωνία μας, η πνευματική, κοινωνική και ηθική μας για να αποκτήσει ουσιαστικό περιεχόμενο ανθρωπιάς, συμπεριφοράς ανάλογης με το ανθρωπινό νόημα «άνθρωπος», προϋποθέτει πίστη, πάθος, μεράκι και σκληρή δουλειά.

Στα αυτά τα γόνιμα χρόνια, στα 10 (δέκα) χρόνια της εκδοτικής μας πορείας ποιοί εργάστηκαν

με ψυχή και με καρδιά; Απαντούμε ανυπόκριτα: ΟΛΟΙ, μικροί και μεγάλοι, με ζήλο, μέγιστο ενδιαφέρον, έντονη προθυμία, ενθουσιασμό στην δραστηριότητα, ορισμένοι και αφοσίωση! Ποιοί όλοι; Όλοι οι Καλαρρυτιώτες και όλοι οι πιστοί και πολλοί φίλοι των Καλαρρυτιωτών. Τους ευχαριστούμε όλους απ' την καρδιά μας.

Αναφέρουμε ένα αυθεντικό περιστατικό απ' τα πολλά από τον κύκλο γνωριμίας με την εφημερίδα μας.

Συζητούν δύο ξενιτεμένοι Καλαρρυτιώτες:

« - Θυμάσαι, Σωτήρη, που με επισκέφτηκες στο χρυσοχοείο μου στην Αθήνα με μια έκπληξη στα χέρια το πρώτο φύλλο της εφημερίδας της Πίνδου τα «Καλαρρυτιώτικα Νέα»;

- Ξεχνιούνται τέτοιες συγκινήσεις, Σταύρο; Και από τότε την περιμένω πάντα 10 χρόνια με λαχτάρα.

- Οι σελίδες μίλησαν στον καημό, στη συγκίνηση στην έντονη επιθυμία μου να διαβάσω, να πληροφορηθώ νέα απ' το χωριό μου να με φυσιέξει ο δροσερός αγέρας της Πίνδου, να με ξεδιψάσει το νερό της Τζιάμνας και να μου πουν μια ζεστή και ανθρώπινη καλημέρα οι συμπατριώτες μου. Διάβαζα, έκλαιγα από χαρά, σπάνια συγκίνηση. Αυτές οι στιγμές σημαδεύαν έντονα τη ζωή μου. Τα φύλλα των 10 ετών τα κρατάω και θα τα βιβλιοδετήσω.

Αυτή η εφημερίδα με ενίσχυσε ηθικά και ανέβηκα στο χωριό μετά από πολλά χρόνια. Έβαλα μαστόρους στο σπίτι, νοικοκυρέψα την άχαρη εγκατάλειψη, συνδέθηκα με το πατρικό μου. Άναψα κερί στον Αϊ-Νικόλα, εκκλησιάστηκα, μετάλαβα. Έριξα τρισάγιο στον τάφο των δικών μου. Γνώρισα τετραπέρατους και άδελους ξωμάχους. Κοντολογίς συνδέθηκα με τις ρίζες μου εγώ και τα παιδιά μου...».

Οι περιπτώσεις ποικίλουν σε δρώμενα και μοιάζουν σε ένταση πατριωτικής συγκίνησης που την ξεχωρίζουν: η απλότητα, η ειλικρίνεια, τα ελληνικά σχήματα, τα δικά μας ψυχικά χρώματα και γενικά η όλη συμπεριφορά του γνήσιου πατριώτη.

Η μελλοντική πορεία μας με τη βοήθεια του Θεού και όλων μας, δηλαδή των Καλαρρυτιωτών, όπου γης και των πολλών πιστών φίλων των Καλαρρυτιωτών θα κινηθεί στο άγνωστο έδαφος της ιστορικής και πολιτιστικής περιοχής των Καλαρρυτιωτών. Μας ενδιαφέρει: 1) Κάθε μορφή του ανεπανάληπτου λαϊκού μας πολιτισμού, γνήσιο στην ειδή και το περιεχόμενο 2) Οι ιστορικές πτυχές της πορείας των Καλαρρυτιωτών στους αιώνες. 3) Οι πολιτιστικές ανατάσεις στους χώρους της: χρυσοχοΐας, του εμπορίου, της κτηνοτροφίας, της βιοτεχνίας, της λαϊκής αρχιτεκτονικής κ.ά. που αναπτύχθηκαν στο χωριό μας με αστικές προδιαγραφές και διεθνή ακτινοβολία. 4) Η

δυναμική σύγχρονη ανάπτυξη του χωριού μας ως δημιουργική συνέχεια του χθες και πολιτιστική παρουσία του σήμερα.

Η αρχοντιά της Εθνικής μας κληρονομιάς δεν είναι μόνο η υπεύθυνη γνώση, είναι και αυτή χορηγία, απαραίτητη είναι η συμμετοχή στη γνήσια Ελληνική ηθική ζωή και δημιουργία. Όλα αυτά στα πλαίσια της αληθινότητας. Μόνο κοντά στην αλήθεια βρίσκονται η ανθρωπιά, η τιμιότητα, η εργασία, η ειλικρίνεια, η ανιδιοτέλεια, η ομορφιά και ο καημός της ζωής με ψηλά το πρόσωπο κοντολογίς η ευτυχία, η χαρά, η αξιοπρέπεια.

Δείχνουμε με σαφήνεια τις θέσεις και τις προθέσεις μας, όταν τα πράγματα έχουν φτάσει ως εδώ. Τα παραπάνω μας οδηγούν σε θεωρήσεις που σχετίζονται αναπόφευκτα με την ανθρωπιά και τη δημιουργία που στον καιρό μας ίσως έχουν διαταραχθεί επικίνδυνα!

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ
«ΩΡΑ ΠΟΛΕΜΟΥ»

MONTAZ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
Π. ΜΠΟΥΡΗΣ - Π. ΣΤΡΑΤΟΣ Ο.Ε
Στοά Ορφεία - Ιωάννινα
Τηλ.: 77433 - 25634 - FAX: 77871

ΠΟΙΗΣΗ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ (α' - κ')

Π. Β. ΠΑΣΧΟΥ

ΕΝΝΕΑΔΕΣ

Κομμάτι από το Άσμα των Ασμάτων και ψαλμός ποιμενικός απ' του Δαβίδ τη λύρα, οι παιδικές στιγμές μου στα βουνά, με το μικρό κοπάδι συντροφιά. Τι χαρναγή που ο ήλιος άπλωνε μακριά τον ήσκιο μου, πάνω απ' τα αρνιά που αμέριμνα βοσκούσαν στην πλαγιά, το όνειρά μου αίφνης και τραγουδί μες στον όρθρο. Το μεσημέρι πνίγονταν στ' αντίφωνα των τσιτζίκιων. Το βράδι η επιστροφή με τους μεγάλους ήσκιους. Και ο πλούτος στους όρθρους πάντα κατοικούσε και στα βράδια.

Αγαπά τον άνεμο, που έρχεται απ' την ανατολή κι ως ποταμός όλους τους χώρους πλημμυρίζει της μνήμης. Τ' ανοικτό παράθυρο της κόμης μουρίζει κυδωνόμυλα, στου ταβανιά τις άκρες κρεμασμένα. Στο μπαλκόνι λιάζεται το καλαμπόκι. Το χαμηλό καγιάτι ευωδιάζει μούστο και ρακή και το αυλάκι που ποτίζει τον κηπάκο της αυλής φέρνει από δούσημο κι αγριόμεντα φιλιά στους κατφάδες... Α, πόσο αυτός ο άνεμος μάτνει το κορμί της μνήμης!

Μάνα Λευκοπηγή, με τις ευλογημένες πηγές και τις αγαπημένες λεύκες σου, όλο και πιο πολύ μ' αικμαλώς' η θύμησή μου: όταν δειλά εδίδεζα τον Όρθρο, το Ψαλτήρι και στον Εσπερινό τ' Αποστόχα όταν, εκεί στο νάρθηκα, οι γέροντοι απλά κουβέντιαζαν για ιστορίες παράξενες και χρόνια περασμένα κ' εγώ τους κοίταζα μ' ορθάνοικτα τα μάτια... - Λευκοπηγή και νιότη μου, πόσο μου λείπει!

Γυρνά ξανά, μ' ένα σακκούλι, ρούχα και βιβλία ένα Σαββατοκύριακο, σαν τότε, φθινοπωρινό, ανάμεσα στ' αδέρφια και στους φίλους - Πόσο αγάπησα τους δρόμους τους στενούς, με φύλλα κίτρινα στρωμένους τις φορτωμένες καλαμπόκια ή κολοκύθες βοϊδάμαζες τα κόκκινα βατόμουρα στο φράκτι το μονοπάτι, δίπλα στο νεραούλακο, ανθισμένο, που μ' έφερνε από τα αμπέλια, - στο καλάδι: όνειρα, λίγα σταφύλια για της πολιτείας τη ζωή...

Ξεντώνομαι τα ρούχα και τη σάρκα ν' απλώνω την ψυχή μου να πλυθεί και να στεγνώσει κάτω απ' το φλεγόμενο ουρανό. Σ' αυτό το πέτρινο αλώνι κατοικεί ένας ήλιος. Έτσι η ψυχή μου αγγίζει τις σκιερές της πυλωμένες πλάκες, με τους φτυρωμένους σπόρους του σταριού. Εδώ εικά γράφει κάποτε τους πρώτους στίχους μου, χαράζοντας το λείο βράκο, μ' ένα πέτρινο καλέμι. Μα οι βροχές, τα χιόνια, ο καιρός - τους έχουν σβήσει...

Ω, να μπορούσα εκείνο το τραγούδι ν' ακούσω πάλι!... Μιά καλοβή μεσ' στη μνήμη. Μισοκαμμένο, ρημαγμένο απ' τον καιρό, ένα μαντίρι. Τα πρόβατα μόλις κοροούσαν. Γέρνανε τα πουρνάρια με τον άνεμο και τραγουδούσαν ήρεμα, τα ξάπλωνα να κοιμηθώ. Κι ανάμεσα στον λίκνο μου, χαράζοντας το λείο βράκο, μ' ένα πέτρινο καλέμι. Μα οι βροχές, τα χιόνια, ο καιρός - τους έχουν σβήσει...

Σ' αυτούς εδώ τους βράχους, στις σπασμένες επιφάνειες βάστα αλάτι για τα πρόβατα, για μ' αρμυρίσουν καινα κατέβουν στην πηγή, μετά, να ξεδιψάσουν. Κ' ενώ τα πόδια μου ήτανε γυμνά και μάδωναν, τα χέρια μου μεθούσαν πάλι στη φλογέρα. Κάπου εδώ είχε προτομή ο θάνατος με τη μορφή ενός λίκου, όταν κτύπησε το Γιώργο. Ο ήλιος, η πηγή, τ' αλάτι και τα πρόβατα, βουλίζοντας ολόενα μεσ' στη μνήμη του θανάτου.

Δίπλα στ' αυλάκι, φυτεμένη απ' τον παππού, πριν χρόνια ύψωνε στο δικό της ουρανό η λεύκα μου λιγνό του άσπρου της κορμιάς. Κ' εγώ ν' ένα μικρό μακαίρι χάραξα κάθε χρόνο μια γραμμή στη φλούδα της. Κάθε πρωί καλοκαιριού με τα κίτρινα φύλλα. Ολημέρις λικνίζονταν στο φως, κι αποβραδής τα μάγουλα σαν τα βιβλία, κάτω στο προσκέφαλο να τα ξεστάνω σαν κομμάτι από τη σάρκα μου.

Χαμόγελο του ανθισμένου αυλακιού, με το γαλάζιο κλάδι, που άφηνε ο ουρανός, στο δροσερό σου μέτωπο, όταν στο ρεϊθρο σου έσκυβα να πω κ' εσύ μου δροσίσεις το ξαναμμένο πρόσωπο! Εδώ, στ' αυλάκι που περνά τρέχει αίμα και κατράμι και δε μπορείς πια ούτε με τα μάτια σου να ιδείς τον άλλον ουρανό, που τότε δεν εκόρταινε να πλέει σ' όλα τα νερά... Μα τώρα, ποιά δρομάκι να πάρω για να ξαναβρω κείνο σ' αυλάκι του βουνού!...

Ν' ανοίξω με τη μνήμη προσπαθώ ένα δρόμο στην άκρη του αυλακιού, που το σκεπάζουν σμάρνα ή λυγαριές και τ' άγρια βότανα. Να περπατώ στ' αυλάκι, δίπλα, πάνω απ' το χωριό μεσ' στους μπακιστές, στα τριφύλλια, ώπου να φτάσω στη βρυσημένα. Εκεί ν' ανάψω το καντήλι τ' Άν-Γιώργη και να σκύψω πάλι απλά να ξεδιψάσω στο κεφαλόβρυσο, απ' όπου λεν πως βγαίνουν άλλοτε δάφνες, κι άλλοτε τραγουδία, μακρυνά, παράξενα...

Συν. στη σελ. 5

Στον τόπο μας με τους ανθρώπους μας

Η 28η Οκτωβρίου του 1940

ΤΟ ΣΤΙΛΕΤΟΝ

Η μέγιστη επέτειος της 28ης Οκτωβρίου του 1940 είναι σταθμός, σημαδιακό χρονικό σημείο ως αφετηρία νέας περιόδου, στην ιστορική και εν γένει πορεία του έθνους. Είναι η ημέρα που το 1940 ο δικτάτορας της Ιταλίας Μπενίτο Μουσολίνι ζήτησε από την Ελλάδα μας, ούτε λίγο ούτε πολύ, να παραδοθεί.

Στην ιταμότητα του φασισμού ο Ελληνοισμός λαός απάντησε ένα μυριόστομο βροντερό και ψυχωμένο: «Ο Χ Ι» που άφησε άναυδη την οικουμένη κι έμεινε στην ιστορία. Αυτή τη μέγιστη ηρωική πράξη που στοίχισε πολλές θυσίες παλληκαριών δυστυχώς στις διεθνείς συμπεριφορές τους θέλουν να ξεχνούν «φίλοι και σύμμαχοι»...

Την 28η Οκτωβρίου τιμά και γιορτάζει το Έθνος μας με υπερηφάνεια και δικαιολογημένη συγκίνηση. Το έπος του 1940 είναι αναντίρρητα η μορφή της ψυχικής μας ταυτότητας ίδια και απaráλλαχτη σαν αυτή των Μαραθωνομάχων των ηρώων μαχητών του Βυζαντίου και των μαχητών του 1821. Η

Συζήτηση με τα παιδιά

Οι ώριμοι στις παρέες, στις συναναστροφές, στις συζητήσεις είναι συχνά «μια απ' τα ίδια» στην προοπτική, στην επίδειξη και στα κατά συνθήκη ψεύδη. Τα παιδιά είναι άλλο πράγμα: γνήσια παρουσία, μορφή ευφροσύνης εμφάνισης, πεποίθηση και πίστη αυθεντικότητας.

Τις παραπάνω διαπιστώσεις τις οφείλω στα πολλά παιδιά του αδερφού μου: Τη Δανάη, τον Αλέξανδρο, τον Παύλο, την Ειρήνη και την Φωτεινή. Μεγάλη φαμίλια, μέγιστη η χαρά, ανείπωτη η ευφροσύνη. Έχουν και τα προβλήματά τους, αλλά η ζωντανή χαρά, το γέλιο, το τραγούδι, το διάβασμα, τα πάντα είναι παράδεισος, πανέμορφη όαση!

Με τις συζητήσεις τους μαθαίνεις πολλά από τις γνώσεις τους, την ευγένειά τους, την ευπρέπειά τους, το καθαρό βλέμμα τους, τις δημιουργικές ανησυχίες τους, τους δικαιολογημένους προβληματισμούς τους, τα πάντα τους. Χαίρεσαι τόσο πολύ κοντά τους που πραγματικά ξεχνάς τη σύγχρονη μιζέρια της ζωής. Ο λόγος τους ζυγισμένοι, μεστός και νοηματικός. Είναι χάρμα!

Ίσως ρωτήσετε: Για ποιάς εποχής παιδιά κάνετε λόγο; Απαντούμε για τα σημερινά παιδιά, που είναι λεβέντες, Τα έχουμε παρεξηγήσει, γιατί δεν τα πλησίασαμε, και αν τα πλησίασαμε δεν τα προσεγγίσαμε, δεν τα ξερούμε.

Α. ΤΑΣΣΟΣ

αλήθεια αυτή θα μπορούσε να βοηθήσει ουσιαστικά τους «εταίρους» μας της ευρωπαϊκής ένωσης στην κατανόηση των συνθηκών της σημερινής εποχής μας.

Ανέλλιστο ταξίδι

Το κεφαλοχώρι, η πάλαι ποτέ διαλόγισσα κομνηνική των Καλαρρυτών, η καλοκαίρια Ιούνιο - Αύγουστο παρουσιάζει μεγάλη κίνηση. Η πλατεία του χωριού θυμίζει: «Ομόνοια».

Στο φετινό ξεκαλοκαιριό δεν μπορούσε να ανέβει ο ξαδερφός μου ο Νικόλας. Έτσι ανέβηκε στα Γιάννινα στα μέσα του Σεπτεμβρίου με προορισμό το χωριό.

- Πάμε για το χωριό, Μιχάλη; ρωτάει.
- Αστεϊεύεσαι Νικόλα.
- Όχι σοβαρολογώ.

Να μη τα πολυλογώ, κουβέντιασαν συμφώνησαν και ανέβηκαν φθινοπωρινά κα στο αρχοντοχώρι μας. Το χωριό, εκτός από έναν υπέροχο καιρός τους επιφύλαξε μια έκπληξη: ήταν γεμάτο κόσμο. Αυτοσυμβαίνει όλα τα σαββατοκύριακα. Η πλάκα από τις τέσσερις ψησταριές θύμισε Πάσχα και το χαρούμενο μελίσσι του κόσμου πανηγύρι. Το ορεινό ψητό της ώρας νοστήμιζε μικρούς και μεγάλους που χαιρόνταν κουβέντα για τα πάντα και γευόνταν οι μεγάλοι την αθάνατη Ελληνική ρετοίνα και τα παιδιά την πατοκαλάδα τους. Πέρασαν ονειρικό σαββατοκύριακο, δεν τους έκανε η καρδιά να φύγουν!

Στο Γυμνάσιο

- Πως πάς στα γραμμάτια, Λενιώ, έτσι έλεγε την εγγονή της Ελένης η γιαγιά Αγλαΐα. Η Λενιώ είναι άριστη μαθήτρια σε Γυμνάσιο στα Γιάννινα. Επιμελής, εργατική, φιλότιμη. Γακτική στη φοίτηση, δεν έχει σχέση με το πωσιολόγιο. Μελετηρή, το διάβασμα δεν

είναι γι' αυτή μόνο γνώσεις, αλλά ιδιαίτερα: χαρά, αλήθεια, φως. Οι γνώριμοι δρόμοι της στην πόλη είναι δύο: Ο ένας οδηγεί από το σπίτι στο σχολείο και ο άλλος από το σπίτι στην εκκλησία. Μέσα σ' αυτές τις παραμέτρους έχει τις καλές της φίλες που είναι λαμπρά κορίτσια. Έτσι όλα κυλούν χαρούμενα και δημιουργικά.

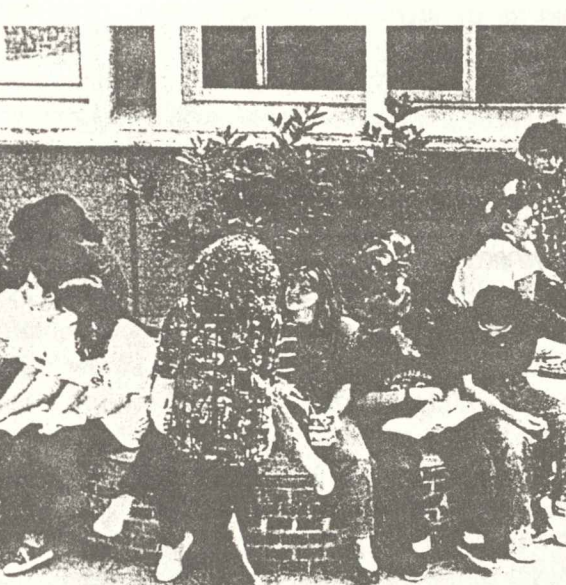
- Καλά πηγαίνω στο σχολείο, γιαγιά, απαντά με σεβασμό και αγάπη η κοπέλα.

- Καλά, τι καλά, τι πάει να πει καλά.

Η παρέα στο χωριό

Το χωριό μας Καλαρρύτες διαθέτει υπέροχο φυσικό, ιστορικό, πολιτιστικό και ανθρώπινο περιβάλλον για ευχάριστη και μοναδική διαμονή. Αυτό δεν είναι μία φράση παράφροου ενθουσιασμού για τη γενέθλια γη, αλλά εμπειρία όλων που ανεβαίνουν στο χωριό. Αυτό που κάνει πολύ ευχάριστη την παραμονή στο χωριό είναι η ευχάριστη παρέα. Αυτή ανοίγει τους ορίζοντες στη θυμική τους κατάσταση.

Η συντροφιά, η συναναστροφή των νέων μας με φίλους δίνει τον σταθερό τόνο στη θέση και στις ευπρεπείς συναναστροφές στη ζωή. Σ' αυτό το περιβάλλον ο νέος νοιώθει άβολα,

Στο προαύλιο του Σχολείου

- Καλά, γιαγιά, σημαίνει φοιτώ σε σχολείο καλής ποιότητας, υψηλών προδιαγραφών και προχωρώ δημιουργικά. Αυτό το προδιαγραφών το εξήγησε η Ελένη στη γιαγιά και έγινε κατανοητή.

- Δε μου λες, πέρα από τις γνώσεις, γίνεστε καλοί άνθρωποι, ενάρετοι, προκομμένοι;

- Βέβαια, γιαγιά, αλλά για την προκοπή μας φροντίζουν: το σπίτι, η εκκλησία και η κοινωνία, όταν είναι αυτή που πρέπει.

Η κουβέντα συνεχίστηκε και πόσα χρήσιμα δεν ακούστηκαν!

στεναχώρια, δεν έχει καλή διάθεση.

Έτσι όταν ξεκινάμε τα σαββατοκύριακα οι νέοι μας για το χωριό πετούν από χαρά όταν συνταξιδεύουν με συνομιλήκους, διαφορετικά είναι μουδιασμένοι. Συχνά το μούδιασμα φεύγει στο χωριό, όταν ανέλπιστα, χωρίς να το περιμένουν, βρίσκουν στο χωριό παρέες.

Αυτό τους ενθουσιάζει, τους χαροποιεί, τους ξεκουράζει πραγματικά. Πού φτάσαμε στην εποχή μας η ξεκούραση, η πραγματική ξεκούραση, όχι κούφιας λέξεις, να είναι: πρόβλημα, όνειρο και πολλές φορές άπιαστο!

Ο ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΗΣ

ΠΟΙΗΣΗ

Συν. από τη σελ. 4

Όταν δεν είχα, με τους παιδικούς μου φίλους, άλλο παιχνίδι, πιάναμε και κίτσαμε μύλους, σπιτάκια, κάστρα, δρόμους, γέφυρες... Αργότερα, σε χρόνια πικραμένα, έτυχε να κουβαλώ τοιμέτο εκεί που κίτανα τάφους για τους στρατιώτες. Τώρα, όμως, κάθουμαι και σκάβω στα παλιά χειρόγραφα, ξεθάβοντας λησμονημένους ποιητές. Και κίττω κάποτε με στίχους, εν' απλό μικρό γεφύρι.

Κάποι' αλυσίδα δένει αθόρυβα τη μνήμη με τ' αναμμένα νυκτοκάντηλ', αφημένα στο σκαλί, ή στο περβάζι, για να βλέπουν τα παιδιά στο δρόμο τις κρύες νύκτες που βγαίνουν στα κάλαντα. Αστέρια λιγοστά σα να χαμψίλωναν για ν' ακουμπήσουν στις πόρτες, όπου οι μάνες με σφικτό μαντίλι μας καρτερούσαν, σαν την Παναγία ωραίες. (Νύκτα παρισινή, με τα δαιμονισμένα φώτα σου, πόσο παιδεύεις μέσ' στη μνήμη τα φτωκά μου αστέρια!...)

Σούρουπο στο Quartier Latin, με τους παλιούς πύργους και τις αρχαίες εκκλησίες του, όλα σ' ένα μαγνάδι γκρίζο ή μαύρο τυλιγμένα. Πόσες φορές δεν έχω αγγίξει με τα χέρια μου τις πέτρες ή τα παλιά στολίσια στις γωνιές, στους τοίχους, στις πόρτες, στις αυλές, ως κατοικίας γλυκειά του ονείρου και του σκοτεινού φωτός! Μα απόψε θαρρώ πως το βαρύ ρολόι του Saint Sulpice μου φέρνει μνήμες απ' την κομπάνια του χαρού μου σε κηδεία...

Απόψε Κύριε, που δεν έχω δάκρυα στα μάτια να κλάψω επάνω στις πληγές, που η αμαρτία μου ανοίγει - άρσεν με να σε πλησιάσω, μ' όλη τη φτώχεια κι όλη μου τη γύμνια, σαν τότε που άγγιζα τον Επιστάτη: με τα χέρια μου τα παιδικά κρατώντας σε, κοντά στον παπα-Μάρκο, επάνω απ' το κεφάλι, όταν ο ψάλτης άνοιγε δρόμο στο σκοτάδι με «Τον ήλιον κρύψαντα!...» Απόψε, Κύριε, δέομαι σου: βάσταξέ με, Εσύ, στα χέρια σου!

Ο δρόμος που έπαιρνα διαβαίνει από χωριά, δευτροστοκάδες, θερισμένες καλαμιές. Τα καλαμπόκια δένανε τον κορμό τους όταν άνηθαν οι λυγαριές κι ο ήλιος έπαιζε πάνω στις ράγες του αμπελιού... Ο κλοισμένος κόμπος έμεινε πια μόνο μνήμη. Βορά έχω γίνει τώρα τον άνεμο, που εμποδίζουν ν' αγγίξω με τα δάκτυλά τ' οδυνηρό κορμί, τη ραγισμένη εκείνη σάρκα που στον ονείρων... Μετά το θάνατο ίσως έρθουν πάλι όλα πιο σιμά.

Όταν ξυπνάει κ' έρχεται η μνήμη, ανατριχιάζοντας, να ρίξει αίμα στη ματιά, στο ξερό κόμα που βαδίζει, έρχεται, άδεια σκεδόν, εκείνο το ξανθό παιδί με τα κόκκινα νύχια δάκτυλα. Το βλέπεις πάλι όπως τη μέρα εκείνη, όταν το βρήκαν να βυθιάζει απ' το κλαυθίο στίβος της μάνας του, όπου ακόμη ζεστό κατέβρισε το αίμα απ' το σφραγισμένο λαιμό της - και να κλαίει αυτό, απειλησμένο, όταν πιά, δίχως κλάδι, το τραβούσανε μακριά...

Πριν γεννηθώ, στην κατοικία, αν απλάκων της μάνας μου ερχόταν ως σε όλην ένας φίλος και μου 'λεγε, πως ένας ήλιος περιμένει να ξεστάνει την πρώτη μέρα μου: ένας αδερφός καλόκαρδος να παίζει και τη μοναξιά του να μοιράσει μαζί μου. Τώρα που η μέρα μου τον ήλιο γέρνει κ' η γέννα μου ή ο θάνατος θα αποδώσει το φράγμα που μας κρύβει την ανωσύτητα, ποιός τάχα να με γνωρίσει από μακριά, σα να με περιμένει;

Ανάμεσα από άνθη και σταυρούς δυσκολεύομαι πολύ, να βρω που να πατήσω. Οι τάφοι δεν ξεχώριζαν. Μ' ένα κερύ στο χέρι και στα μάτια δάκρυα έκανα για τον τάφο του Αλέκου. Ωστόσο ένιωθα να μ' αγκαλιάζουν όσοι πέθαναν πριν από κείνον ή μετά κα να με πίνουν απ' τα πόδια, με τα δάκτυλά τους, κόμα και κόρτο φινωμέν' από καιρό σ' αυτό τον τόπο. Έσπυρα κι άγγιξα το χώμα κείθερα το ταπεινό χορτάρι, ανατριχιάζοντας στην επαφή της μνήμης από κλάδι και αίμα.

Αν προσπαθώ λίγο, θα διακρίνεις ίσως, εκεί στο βάθος του καθρέφτη σου, έναν έφηβο να ξεκαλοκαιριάζει στα βουνά, φυλάγοντας τα πρόβατα, κάτω απ' τον ήλιο ή τη βροχή και καταπρόσωπο απενίζοντας συχνά τον κίνδυνο. Θα τον ιδείς να τρέχει στις πλαγιές της μοναξιάς μετρώοντας και ξαναμετρώοντας το κοπάδι κάθε λίγο. Ο θάνατος ερχόταν τότε ως λίκος στο μοναχικό, ή ως φίδι στα χορτάρι' ανάμεσα σπενόμενα.

Μικρές μου λύπες και μικροί μου πόνοι, πόσο πολύ στις φίλες να ξαναρχώσατε, σαν τότε! Δεν καταφέρνατε παρά μονάχα το ξεκίνημα απ' την καρδιά ενός τρυφερού αυλακιού δακρύων, που δεν έσταζαν, μα πέτρωναν σαν αφημένη αγάπη, στα μισά του δρόμου. Μα, όταν ρηγνέω σε μεγάλη θλίψη μ', απικρύζετε ή σ' εν' αβάστακτο καμψό, γιατί να φέροντε; Μικρές παλιές μου λύπες, όμοιες με τις καρές που γνώρισα!

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ
«Λευκοπηγή» απόσπασμα
Εκδόσεις: «Αρμός»

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΜΠΑΦΑΣ

Γράφει
ο Κων/νος Β. Μπαρμπούτης

Ο Γεώργιος Μπάφας, γιος του Διαμάντη και της Αικατερίνης Τάλα, γεννήθηκε στους Καλαρύτες το 1784. Η οικογένειά του εγκαταστάθηκε στην Ζάκυνθο τα προεπαναστατικά χρόνια, όπου ο Γεώργιος έμαθε την τέχνη του καλεμιού από τον πατέρα του Διαμάντη, έναν άξιο και φημισμένο χρυσοχόο. Ο Α.Χ. Ζώης στο «Λεξικόν φιλολογικόν και ιστορικό της Ζακύνθου» γράφει ότι ο Γεώργιος Μπάφας ήταν «γνωστός» υπό το όνομα Διαμαντής, το του πατρός του, παρ' ου εδιδάχθη την Χρυσοχοΐαν. Ο δε

πήγαι κ.λ.π. Αλλά το κορύφωμα της τέχνης του Γεωργίου Διαμαντή Μπάφα αποτελεί η απaráμιλλη αργυρόγλυπτη λάρνακα που περικλείει το ιερό λείψανο του Αγίου Διονυσίου.

Περί του βίου όμως και της πολιτείας του μεγάλου αυτού συμπατριώτη μας έχω ασχοληθεί λεπτομερώς σε άλλη εργασία μου που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ». Το σημερινό κείμενό μου αποσκοπεί στο να καταδείξει το μέγεθος της αξίας του υπέροχου ανθρώπου και καλλιτέχνη, όπως την απεικόνισαν, με γραπτούς ύμνους διακεκριμένοι πνευματικοί άνδρες.

Ιδού τι γράφει ο Ζαχαρίας

της νεκρικής κλίνης θρηνουμένου, και εις άλλην πλάκα αργυράν, ενός μέτρου, ιστόρησε πάλιν την ζωήν και τον θάνατόν του. Ακούομεν τους λυγμούς των μοναχών. Τα ανάγλυφα εκείνα είναι βέβαια η κορυφή της Ζακυνθίας τέχνης. Οι ζωγράφοι με τα χρώματά των δεν είπαν, ό,τι ο Ηπειρώτης τεχνίτης εργαζόμενος με ένα τσεζέλο (καλέμι) μ' ένα απλούν καρφί, δημιούργησε αξιοθαύμαστον έργον.

Τόσον ρίγος αληθείας και ωραιότητας αναβλύζει από την ελευθέρια εκείνην ανατομίαν, από την αρμονίαν των πτυχώσεων και των μυώσεων, από την συγκέντρωσιν και θελκτικήν

της Διεθνότητας, εις την γενικήν εύνοιαν της τέχνης να φαίνεται εις τα αργυρόγλυφα του ως το απόσταγμα ενός μεγάλου πολιτισμού;...

Δεν είναι όμως μόνον η πανάληπτη τέχνη που κοσμεί τον περίφημο καλλιτέχνη, αλλά και η παραδειγματική τιμιότητα και ευσυνειδησία του που καθιστούν ακόμη πιο θαυμαστό και μεγάλο.

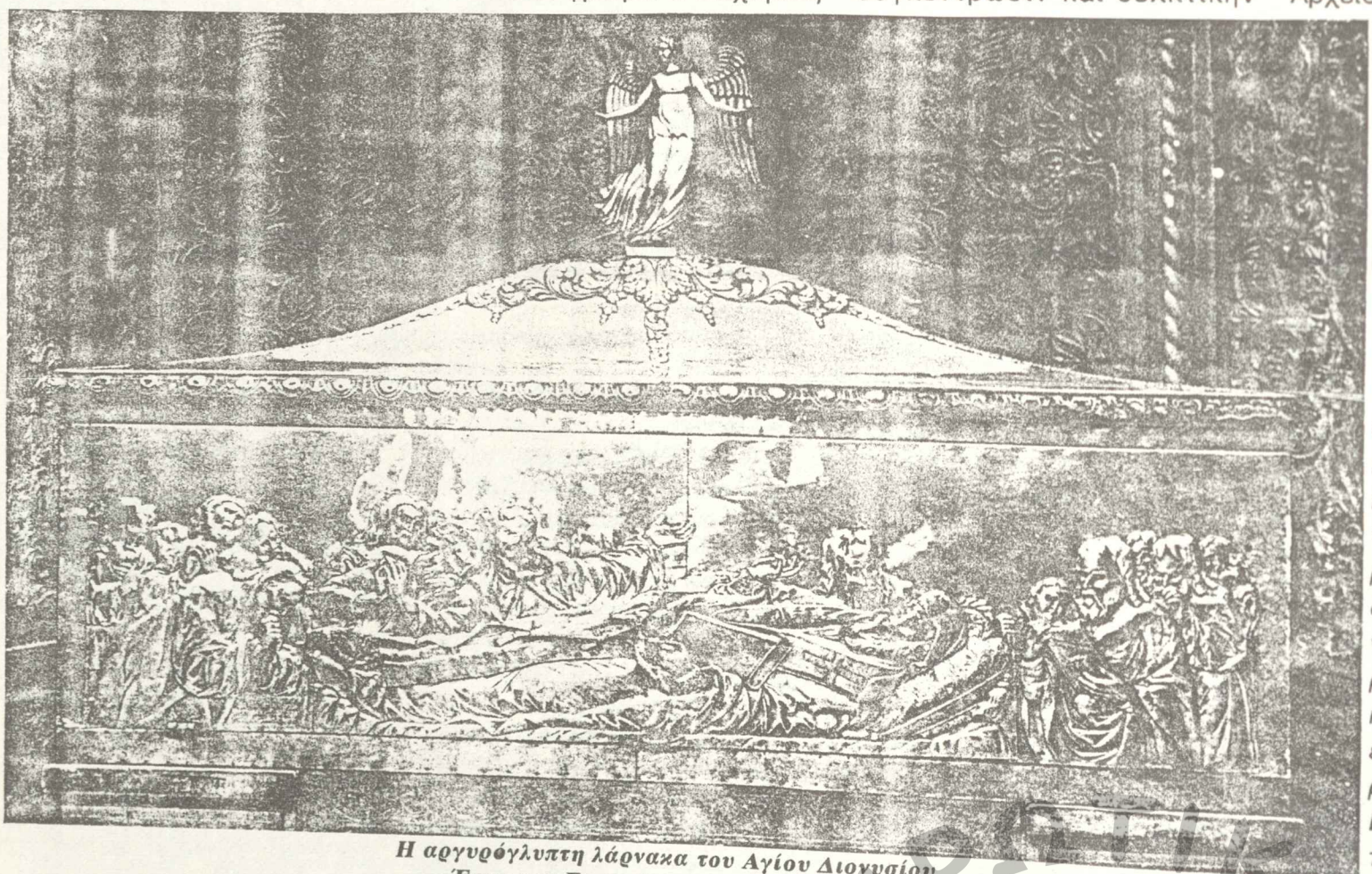
Ο Γεώργιος Διαμαντή Μπάφας μεταξύ των άλλων έργων κατασκεύασε και την ποιμαντική ράβδο του Επισκόπου Ζακύνθου Παΐσιου (1851), όπως προκύπτει από έγγραφο του Μπαρμπούτη προερχόμενο από το αλλοτινό Αρχαιοφυλακείο Ζακύνθου, που

σώθηκε από την Θεσσαλονίκη τον Ιανουάριο του 1953 και παραδόθηκε από το Α. Ζώη, μαζί με άλλα χειρόγραφα, στην βιβλιοθήκη της νησί του.

«Ζάκυνθος τη 16 Ιανουαρίου 1851.

Ο υποφαινόμενος επειδή και σήμερα επιθυμώ να λειώσω κατά την υπόστασίν μου εις το συμβόλαιόν μου

τον, γενομένου εις τα πράξεις του κ Δημητρίου Καντιώτου υπό ημερομηνίαν 11 Μαρτίου ήδη απειρασμένος ιδίου έπαινα διαλαμβάνει την ποιμαντικήν ράβδον του πατριωτάτου επισκόπου Ζακύνθου κυρίου Παΐσιου έλαβα την τελείαν ποιμαντικήν μου από τον Ευάγγελον Κολοκοτζίτη του Δημητρίου εκπρόσωπον του Επισκόπου. Είμαι καθαρίζω όμως ότι, επείδη και αυτή ζυγίζει σχεδόν δέκα ήμισυ ογγές ολιγώτερον από εκείνην του Μητροπολίτου Ζακύνθου, διά τούτο εκατέβαλον αναλογικώς της ποσότητος ταύτης έλαβα επτά και ούτως έλαβον σήμερα παρά τους ρηθέντας Κολοκοτζίτα τάλλαρα δίστιλα εννενήντα τρία (93) τα οποία ομού με τα πενήντα δίστιλα εις το ειρημένον συμβόλαιόν μου φαίνονται, γίνονται όλα δίστιλα εκατόν σαράντα τρία (143) ούτω μένω πληρωμένος και ευχαριστημένος χωρίς καμμίαν άλλην απαίτησιν».

Η αργυρόγλυπτη λάρνακα του Αγίου Διονυσίου
«Έργο του Γεωργίου Διαμαντή Μπάφα»

Σπυρίδων Δε Βιάζης σε άρθρο του στο περιοδικό «ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ» με τον τίτλο «Η χρυσοχοϊκή τέχνη εν Ζακύνθω», αναφέρει ότι «Ο Γεώργιος Μπάφας εν Ζακύνθω απέκτησε δικαίως φήμην καλλιτέχνη μεγάλου, εγένετο δημοτικώτατος και δημοφιλέστατος υπό το όνομα του πατρός του Διαμαντή...».

Ο Γεώργιος Μπάφας, τεχνούργησε με ασύγκριτη τέχνη καλλύματα Ευαγγελίων Αποστόλων επενδύσεις ιερών εικόνων, ποιμαντορικές ράβδους Επισκόπων και Μητροπολιτών, δίσκους, αρτοφόρια, πολυελαίους, κανδήλια, θυμιατήρια, κηρο-

Παπαντωνίου, για την καλλιτεχνική αξία των κυριότερων αργυρόγλυπτων συνθέσεων του Γεωργίου Διαμαντή Μπάφα:

«... Όλως εξαιρετική φυσιογνωμία εις την εκκλησιαστική τέχνην της Ζακύνθου είναι ο αργυρογλύπτης Διαμαντής Μπάφας, ο ραψωδής τον βίον του Αγίου Διονυσίου επάνω εις άργυρον, Ηπειρώτης κατελθών και αναδειχθείς εις την Ζάκυνθον. Ο Άγιος της Ζακύνθου δεν ήτο δυνατόν να εύρει υμνογράφον υψηλότερον από τον ταπεινόν αυτόν Ηπειρώτην.

Επί της αργυράς λάρνακος του λειψάνου ετεχνούργησε το μέγα ανάγλυφο του Αγίου επί

τοποθέτησιν των συμπλεγμάτων, από την γραμμήν κεφαλών, σωμάτων, δένδρων και κυμάτων, από τις κολπώσεις των ράσων εις τον άνεμον, τόσον αδελφώνεται εις αυτάς τας τολμηράς γλυφάς η ευγένεια του Γκρέκο και ο ρεαλισμός του Κουρμπέ, ζωγραφίζόντων ταφήν, ώστε ο ιστορητής των θαυμάτων του Αγίου ασφαλώς πρέπει να θεωρηθεί ως θαύμα, θαύμα Ελληνικόν. Τι άλλο παρά θαύμα είναι, ότι ένας άνθρωπος ζήσας εις τους Καλαρύτες, υπό τον τρόπον του Αλή Πασά, ένας Ηπειρώτης αγράμματος, κατόρθωσε να υψώσει την καλλιτεχνικήν του αντίληψιν εις την κορυφήν

δη και αυτή ζυγίζει σχεδόν δέκα ήμισυ ογγές ολιγώτερον από εκείνην του Μητροπολίτου Ζακύνθου, διά τούτο εκατέβαλον αναλογικώς της ποσότητος ταύτης έλαβα επτά και ούτως έλαβον σήμερα παρά τους ρηθέντας Κολοκοτζίτα τάλλαρα δίστιλα εννενήντα τρία (93) τα οποία ομού με τα πενήντα δίστιλα εις το ειρημένον συμβόλαιόν μου φαίνονται, γίνονται όλα δίστιλα εκατόν σαράντα τρία (143) ούτω μένω πληρωμένος και ευχαριστημένος χωρίς καμμίαν άλλην απαίτησιν».